

Obsah

Slovo úvodem	5
I. Jinakost a integrace	6
1. Inkluze – exkluze a dimenze handicapovaného člověka, antropologické aspekty	8
II. Historické a právní předpoklady školské integrace	12
1. Vývoj školské integrace v České republice	12
2. Integrace a právo	16
2.1 Právní úprava základních náležitostí školské integrace	19
2.2 Směrnice MŠMT ČR k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení	27
3. Faktory ovlivňující úspěšnost školské integrace	34
4. Specifika integrace žáků s mentálním postižením	49
4.1 Procesní stránka školské integrace	50
4.2 Školská legislativa	51
4.3 Učitelé integrovaných žáků s mentálním postižením	53
4.4 Podpůrný systém	55
4.5 Videotrénink interakcí	57
III. Žák s mentální retardací či jinou duševní poruchou	62
1. Žák s mentální retardací	62
1.1 Klasifikace mentální retardace	62
1.2 Diagnostika dítěte s mentálním postižením	65
1.2.1 Klinické diagnostické prostředky	68
1.2.2 Testové metody	74
1.3 Specifika osobnosti žáka s mentálním postižením	80
1.4 Edukační systém pro žáky s mentálním postižením	84
1.5 Edukace žáka s mentální retardací z hlediska integrace	88
2. Žák s jiným typem duševní poruchy	101
2.1 Děti s pervazivní vývojovou poruchou	101
2.2.1 Možnosti edukace	102
2.2 Děti s poruchami chování a emocí	104
2.2.1 Možnosti edukace	106

2.3 Klienti se schizofrenií	108
2.3.1 Možnosti edukace	108
IV. Integrace žáků se specifickou poruchou učení	110
1. Slovo k SPU	110
2. Dyslexie	114
3. Dysgrafie	126
4. Dysortografie	127
5. Dyskalkulie	128
V. Integrace dětí s tělesným postižením	132
1. Teoretická východiska	132
1.1 Předmět a pojetí oboru somatopedie	132
1.2 Sociální dimenze tělesného postižení	134
1.3 Vývojové tendence a současnost	136
2. Vymezení kategorie tělesného postižení	140
2.1 Okruh osob s tělesným postižením	140
2.2 Druhy tělesného postižení	142
2.3 Charakteristika dětské mozkové obrny	144
3. Speciálněpedagogická diagnostika dítěte s tělesným postižením	149
3.1 Specifika při hodnocení dětí s tělesným postižením	149
3.2 Diagnostika dítěte s pohybovým postižením	151
3.3 Případová studie dítěte s dětskou mozkovou obrnou	153
4. Edukace dětí a žáků s tělesným postižením	158
4.1 Význam včasné intervence	158
4.2 Úkoly mateřské školy	162
4.3 Úskalí ve výuce žáků s tělesným postižením na základní škole	164
5. Podmínky integrace dětí s tělesným postižením	174
5.1 Základní podmínky integrace	174
5.2 Tělesné postižení – východisko pro speciálněpedagogickou podporu?	175
5.3 Rámcové materiálně-technické podmínky	176
VI. Integrace žáků se zrakovým postižením	179
1. Pojmové a definiční vymezení základních kategorií	179
2. Diagnostika	183

3. Důsledky zrakového postižení	186
4. Komplexní služby	187
5. Raná péče	188
6. Předškolní výchova	191
7. Povinná školní docházka	193
8. Středoškolské vzdělání	195
9. Vysokoškolské vzdělání	196
10. Vzdělávání osob se zrakovým postižením na běžných školách ..	197
11. Individuální vzdělávací plán	198
12. Přístup k žákům s poruchami binokulárního vidění	200
13. Přístup k slabozrakým žákům	202
14. Přístup k nevidomým žákům	204
VII. Integrace sluchově postižených žáků	207
1. Sluchové vnímání	207
2. Etiologie sluchových poruch	209
3. Vyšetření sluchu	210
4. Sluchadla	212
5. Kochleární implantát	213
6. Sluchové postižení a řeč	213
7. Péče o sluchově postižené v minulosti a dnes	214
8. Specifika integrace sluchově postiženého žáka	215
8.1 Kulturní identita sluchově postižených	216
8.2 Navazování kontaktu se sluchově postiženým	217
8.3 Úloha mimických projevů v komunikaci	217
8.4 Neverbální projevy při komunikaci	218
8.5 Vnímání mluvené řeči zrakem	219
8.6 Podmínky odezírání	219
8.7 Časové faktory odezírání	221
8.8 Písemný záznam učiva	221
8.9 Odezírání a jazyková kompetence sluchově postiženého ..	222
8.10 Sluchově postižený žák v běžné škole	223
8.11 Recepce psaného textu	224
9. Školy a školská zařízení pro sluchově postižené	227
10. Adresář speciálních škol a školských zařízení pro sluchově postižené	228

VIII. Integrace žáků s poruchou komunikace	232
1. Nelze nekomunikovat	232
2. Komunikace ve škole	233
3. Komunikace a logopedie	235
4. Organizace logopedické péče v České republice	237
5. Dítě s narušeným vývojem řeči	241
6. Dítě s nesprávnou nebo vadnou výslovností	246
7. Dítě s poruchou hlasu	249
8. Dítě s narušením zvuku řeči	250
9. Dítě s koktavostí	252
10. Dítě s elektivním mutismem	256
11. Dítě s dysartrií	257
12. Dítě s breptavostí	258
IX. Integrácia žiakov so špeciálnymi potrebami na Slovensku	260
1. Terminologické otázky v podmienkach Slovenska	261
2. Východiská a počiatky edukácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v integrovaných podmienkach na Slovensku	262
3. Aktuálny stav výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v integrovaných podmienkach v prostredí bežných škôl v SR	266
3.1 Modely vzdelávania a výchovy žiakov s postihnutiami a narušeniami – so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na Slovensku	266
3.2 Predpoklady úspešného vzdelávania a výchovy v integrovaných podmienkach	268
3.3 Prijatie a zaradenie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do bežnej školy	269
3.4 Špeciálny pedagóg a jeho úlohy v procese edukácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v integrovaných podmienkach	270
3.5 Individuálny výchovno-vzdelávací program	271
3.6 Aktuálne štatistické údaje ilustrujúce stav edukácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v integrovaných podmienkach na Slovensku	273

3.7	Možnosti vzdelávania a výchovy jednotlivcov s ťažšími stupňami postihnutí a s viacnásobnými postihnutiami v integrovaných podmienkach v prostredí bežných škôl . . .	276
3.8	Identifikácia súčasných problémov sprevádzajúcich proces výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v integrovaných podmienkach	277
4.	Perspektívy edukácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v integrovaných podmienkach – v prostredí bežných škôl	283
Příloha 1:	Individuální vzdělávací plán pro Martina	289
Příloha 2:	Možnosti vzdělávání v oboru speciální pedagogiky – adresář fakult	296
Výkladový	rejstřík	300
Literatura		305